

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/37/2007

OPINIE O DZIAŁALNOŚCI KOŚCIOŁA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

- ❖ W ostatnim czasie nie zmienił się w znaczący sposób postrzegany i postulowany wpływ Kościoła katolickiego na życie publiczne. Większość Polaków (62%) uważa, że Kościół w dużym stopniu oddziałuje na to, co się dzieje w kraju. Co drugi ankietowany jest zdania, że wpływ ten powinien być mniejszy. Zwiększenia roli Kościoła w życiu publicznym oczekuje jedynie co dziesiąta osoba, natomiast znaczną grupę (36%) zadowala jego obecna pozycja.

- ❖ Ogromna większość Polaków (86%) jest przeciwna temu, aby Kościół wypowiadał się w kwestiach politycznych. Powszechnie akceptowana jest zasada rozdziału Kościoła od państwa (85%). Podobnie powszechnie kwestionowane jest nadawanie normom religijnym sankcji prawa państwowego – 85% ankietowanych uważa, że ich przestrzeganie powinno być sprawą sumienia. Mimo dezaprobaty bezpośredniego instytucjonalnego wpływu Kościoła na państwo i jego politykę, przeważa przekonanie, że normy i wartości religijne mają dla życia społecznego znaczenie fundamentalne. Większość badanych (61%) zgadza się ze stwierdzeniem, że dziesięć przykazań powinno stanowić nie tylko podstawę moralności ludzkiej, ale także obowiązującego prawa. Niemal połowa Polaków (48%) uważa, że polityka i życie społeczne powinny opierać się na wartościach religijnych.

- ❖ Opinię ugrupowań kierujących się w swoim programie i działaniach nauką Kościoła mają przede wszystkim LPR (63%) i PiS (60%). Partią nieuwzględniającą nauk Kościoła jest w odczuciu społecznym głównie SLD (64%).

Kościół katolicki należy do instytucji, mających największy autorytet w społeczeństwie. Cieszący się w okresie PRL-u powszechnym zaufaniem – jako instytucja strzegąca narodowej i kulturowej tożsamości Polaków i reprezentująca społeczeństwo wobec ówczesnej władzy – potrafił odnaleźć się w systemie demokratycznym i wyjść naprzeciw zmieniającym się oczekiwaniom społecznym. Po początkowym okresie utraty społecznego zaufania, związanej ze sporami dotyczącymi definiowania na nowo miejsca Kościoła w życiu publicznym w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych, zdołał w znacznej mierze odbudować nadwerżony autorytet. Obecnie można mówić o trwającym już od ponad dekady okresie stabilizacji ocen Kościoła katolickiego.

Szeroko komentowana w mediach sprawa arcybiskupa Wielgusa i kontrowersje wokół lustracji w Kościele przyczyniły się wprawdzie do spadku zaufania Polaków do Kościoła, jednak nie zmieniły w sposób zasadniczy nastawienia do tej instytucji życia społecznego. W styczniu publiczną działalność Kościoła katolickiego dobrze oceniali 59% dorosłych Polaków, a źle 29%¹.

WPLYW KOŚCIOŁA NA ŻYCIE W KRAJU

W ostatnim czasie² nie zmienił się w znaczący sposób postrzegany wpływ Kościoła na życie publiczne. Oddziaływanie tej instytucji na sprawy kraju jest obecnie postrzegane jako duże nieco częściej niż w okresie rządu Leszka Millera. Opinii o dużym wpływie Kościoła jest jednak mniej niż wówczas, kiedy rządem kierował Jerzy Buzek. Nie zmienia to faktu, że obecnie podobnie jak w latach ubiegłych większość Polaków podziela opinię, że Kościół katolicki w dużym stopniu oddziałuje na to, co się dzieje w kraju. Wydarzenia związane ze sprawą arcybiskupa Wielgusa i lustracja w Kościele tylko w bardzo niewielkim stopniu przyczyniły się do osłabienia tego od lat już utrwalonego przekonania.

---

¹ Por. komunikat CBOS „Opinie o działalności instytucji publicznych”, luty 2007.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (199), 1–4 grudnia 2006 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1015).

Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (200), 12–15 stycznia 2007 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=922).

Opinia o dużym oddziaływaniu Kościoła na życie w kraju jest tym częstsza, im ankietowani są lepiej wykształceni – wyraża ją połowa mających wykształcenie podstawowe (51%) i cztery piąte (80%) z wykształceniem wyższym.

Tabela 1

Jaki jest, Pana(i) zdaniem, wpływ Kościoła na życie w kraju?*	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V 1988	II 1999	VI 2002	IV 2004	XII 2006	I 2007
	w procentach					
Bardzo duży	9	23	14	14	16	17
Duży	31	45	43	44	48	45
Ani mały, ani duży	23	24	31	28	25	29
Mały	9	5	6	8	5	5
Bardzo mały	5	1	2	2	1	1
Trudno powiedzieć	24	2	4	4	5	3

* Do roku 2002 pytanie brzmiało „Jaki jest, Pana(i) zdaniem, wpływ Kościoła na to, co się dzieje w kraju?”

Mimo utrzymywania się dobrych ocen działalności Kościoła katolickiego, dla dużej części społeczeństwa jego wpływ na życie w kraju pozostaje nadmierny. Opinie o zbyt dużym oddziaływaniu Kościoła na sprawy kraju są obecnie nieco częstsze niż w okresie rządu Leszka Millera, jednak jest ich mniej niż wówczas, gdy na czele rządu stał Jerzy Buzek. Obecnie co druga badana osoba (50%) uważa, że Kościół katolicki powinien w mniejszym stopniu oddziaływać na to, co się dzieje w kraju. Zwiększenia jego roli w życiu publicznym oczekuje jedynie co dziesiąty respondent (10%), natomiast znaczną grupę (36%) zadowala obecna pozycja Kościoła. Sprawa arcybiskupa Wielgusa i lustracja w szerszym zakresie³ nie spowodowały wzrostu opinii o potrzebie zmniejszenia roli Kościoła w kraju. Wydaje się, że choć w ocenie społecznej informacje o współpracy duchowieństwa z PRL-owską Służbą Bezpieczeństwa są zagrożeniem dla autorytetu Kościoła, reakcje hierarchii kościelnej (zgoda na lustrację duchowieństwa, odsunięcie od urzędów kościelnych osób, które były świadomymi współpracownikami służb specjalnych), zgodne ze społecznymi oczekiwaniami, mogą skutecznie zapobiec utracie przez Kościół społecznego zaufania.

³ Zob. komunikat CBOS „Kościół wobec lustracji”, luty 2007.

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien mieć większy niż dotychczas czy mniejszy wpływ na życie w kraju?*	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V 1988	II 1999	VI 2002	IV 2004	XII 2006	I 2007
	w procentach					
Zdecydowanie większy	9	1	3	3	2	2
Raczej większy	21	4	10	9	8	8
Taki sam jak teraz	37	31	38	38	32	36
Raczej mniejszy	9	35	25	27	33	28
Zdecydowanie mniejszy	5	26	17	18	20	22
Trudno powiedzieć	20	4	8	5	6	4

* Do roku 2002 pytanie brzmiało: „Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się zapewnić Kościołowi większy niż dotychczas czy mniejszy wpływ na życie w kraju?”

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych częstsze są opinie o zbyt dużym niż zbyt małym wpływie Kościoła na życie kraju. Poglądy na ten temat różnicuje wiek, miejsce zamieszkania i wykształcenie. Generalnie za zmniejszeniem wpływu Kościoła na życie w kraju częściej opowiadają się mieszkańcy miast niż wsi, częściej też ludzie młodzi (szczególnie mający od 25 do 34 lat – 66%) i w średnim wieku niż starsi (28% osób powyżej 65 roku życia). Zmniejszenia roli Kościoła w życiu publicznym stosunkowo często życzyłyby sobie osoby ze średnim wykształceniem (60%), względnie rzadko badani z wykształceniem podstawowym (33%). W grupach społeczno-zawodowych ograniczenie wpływu Kościoła na życie w kraju najczęściej postulują pracownicy umysłowi niższego szczebla (68%) oraz robotnicy wykwalifikowani (69%), najrzadziej natomiast rolnicy (33%).

Opinie na ten temat najsilniej jednak określa światopogląd badanych – ich religijność oraz poglądy polityczne. Im rzadsze deklaracje udziału w praktykach religijnych, tym częstsze przekonanie o potrzebie ograniczenia wpływu Kościoła – wyraża je tylko 27% badanych uczestniczących w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu i ponad dwie trzecie w ogóle niepraktykujących lub robiących to sporadycznie (po 70%). Postulaty zmniejszenia wpływu Kościoła na życie w kraju częściej formułują badani identyfikujący się z lewicą (73%) niż osoby o orientacji centrowej (55%) i, przede wszystkim, prawicowej (39%), a także ci, którzy nie potrafią określić swoich poglądów politycznych (44%).

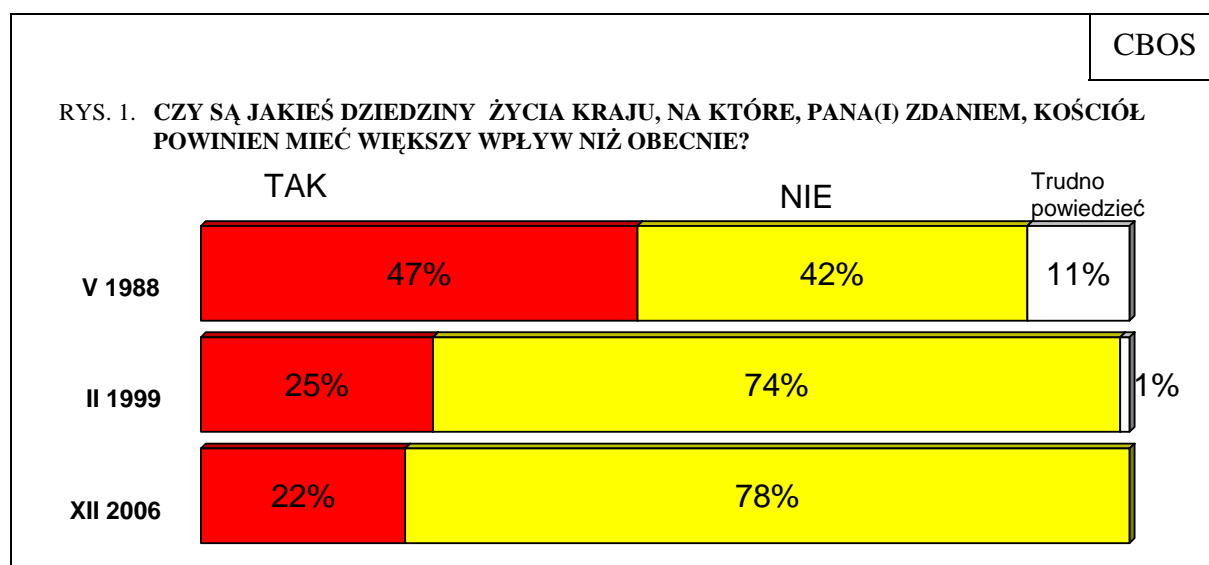
Opinie w tej kwestii są różnicowane także przez preferencje partyjne. Za ograniczeniem wpływu Kościoła na życie w Polsce opowiada się większość zwolenników LiD i PO. W elektoratach PiS i Samoobrony przeważa natomiast przekonanie, że należy zachować *status quo*.

Tabela 3

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien mieć większy niż dotychczas czy mniejszy wpływ na życie w kraju?			
	Większy	Taki sam jak teraz	Mniejszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Samoobrona	18	55	27	0
PiS	13	49	36	2
LiD	4	21	72	4
PO	3	32	62	3

* Elektoraty LPR i PSL pominięto w analizie ze względu na małe liczebności zwolenników tych partii w badanej próbie

Tylko niewiele więcej niż co piąty respondent uważa, że są sfery życia, na które Kościół powinien mieć większy wpływ niż obecnie. Odsetek osób zauważających potrzebę zwiększenia oddziaływania Kościoła w określonej dziedzinie lub dziedzinach jest nieco mniejszy niż w 1999 roku.

Osoby, które dostrzegają dziedziny wymagające większego zaangażowania Kościoła, poprosiliśmy o ich samodzielne wskazanie. Katalog kwestii pojawiających się obecnie w wypowiedziach badanych był zbliżony do tego, jaki otrzymaliśmy osiem lat temu. Zmiana tematów debaty publicznej w Polsce, jaka nastąpiła w tym czasie, spowodowała, że obecnie inaczej niż wówczas rozkładano akcenty – częściej podkreślając potrzebę wpływu Kościoła na jedne sfery życia, rzadziej wskazując niektóre inne dziedziny.

Przed ośmioma laty osoby dostrzegające dziedziny wymagające większego oddziaływania Kościoła wymieniały wśród nich przede wszystkim pomoc i opiekę społeczną – udzielanie wsparcia osobom potrzebującym, biednym, chorym, samotnym oraz działania charytatywne na rzecz różnych, konkretnych grup społecznych. Obecnie kwestię tę także można zaliczyć do najważniejszych, jednak jest ona podnoszona zdecydowanie rzadziej. Najczęściej wskazywanym polem pożądaney aktywności Kościoła jest wychowanie dzieci i młodzieży – organizowanie czasu wolnego młodzieży, zapobieganie jej demoralizacji itp. Warto zauważyć, że mimo wyraźnego zwiększenia poparcia dla działalności wychowawczej Kościoła, tylko nieznacznie przybyło osób wprost opowiadających się za zwiększeniem jego roli w systemie szkolnictwa w Polsce. Częściej niż osiem lat temu postulowano ponadto wzrost wpływu Kościoła na życie rodzinne i małżeńskie oraz podejmowanie przez niego działań dotyczących ochrony życia i zapobiegania aborcji. Generalnie można zatem mówić o wzroście akceptacji działań Kościoła na rzecz rodziny, w tym szczególnie wspierania jej w pełnieniu funkcji wychowawczych.

Wśród najczęściej wymienianych dziedzin, w których badani oczekiwali by zwiększenia zaangażowania Kościoła – oprócz wychowania dzieci i młodzieży – znalazły się: pomoc społeczna i dobroczynność, kształtowanie moralności i obyczajowości społeczeństwa, wspieranie życia rodzinnego oraz działalność duszpasterska.

ODPOWIEDZI OSÓB UWAŻAJĄCYCH, ŻE SĄ DZIEDZINY, NA KTÓRE KOŚCIÓŁ POWINIEN MIEĆ WIĘKSZY WPLYW

Tabela 4

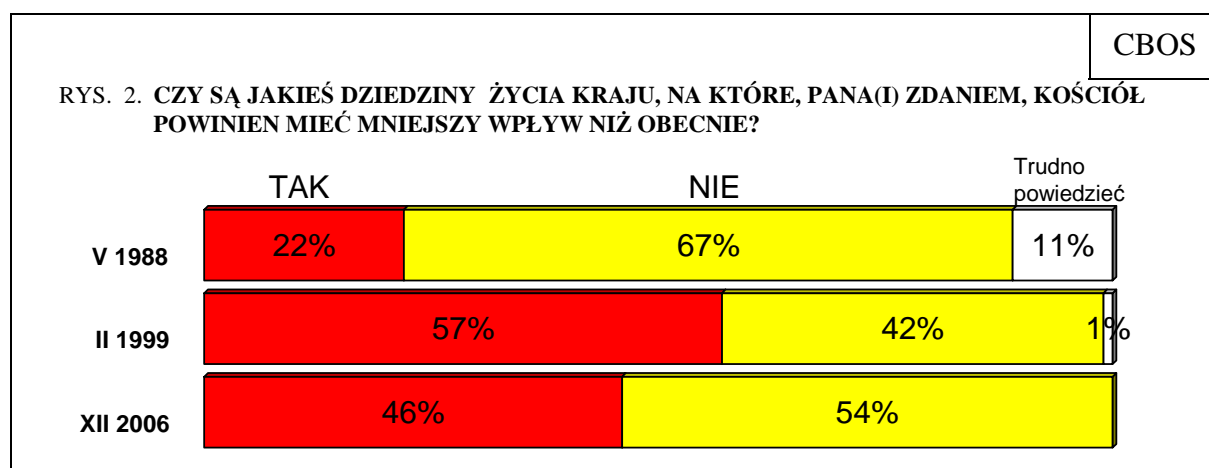
Dziedziny, na które – zdaniem respondentów – Kościół powinien mieć większy wpływ niż dotychczas	Odsetki respondentów wymieniających dane dziedziny (według terminów badań)	
	II 1999 (N=277)	XII 2006 (N=219)
Wychowanie dzieci i młodzieży	26	37
Pomoc i opieka społeczna, dobroczynność	42	23
Moralność, obyczajowość, wychowanie społeczeństwa	16	11
Życie rodzinne	4	10
Sprawy wiary, religii, głoszenie słowa Bożego – działalność duszpasterska i ewangelizacyjna	12	8
Szkolnictwo, edukacja	6	7
Ochrona życia, zapobieganie aborcji	2	6
Nauka, kultura, sztuka	4	5
Walka z patologiami społecznymi alkoholizmem, narkomanią	3	2
Zapobieganie przestępczości	3	1
Polityka	3	2

Respondenci mogli wymienić kilka dziedzin, dlatego odsetki nie sumują się do stu

Osiem lat temu, w lutym 1999 roku, większość ankietowanych uznała, że są dziedziny, na które Kościół powinien mieć mniejszy wpływ niż do tej pory. Obecnie potrzebę ograniczenia oddziaływania Kościoła na niektóre dziedziny dostrzega znacząco mniej osób – niespełna połowa ogółu badanych.

Osoby podzielające pogląd o potrzebie ograniczenia wpływu Kościoła niezmiennie od lat uważają, że powinien on w mniejszym niż dotychczas stopniu oddziaływać na sferę polityki. Inne dziedziny życia wymieniane były zdecydowanie rzadziej. Pojawiały się m.in. opinie, że Kościół nie powinien wkraczać w sferę intymności człowieka – wypowiadać się na temat metod planowania rodziny i w sprawie aborcji oraz wpływać na życie rodzinne i osobiste. Rzadziej niż przed ośmioma laty, ale także i teraz postulowano ograniczenie wpływu Kościoła na oświatę i program nauczania w szkołach. Ponadto wyrażano opinię, że Kościół nie powinien wypowiadać się na temat gospodarki, w tym m.in. dążyć do wprowadzenia zakazu handlu w niedzielę.

ODPOWIEDZI OSÓB UWAŻAJĄCYCH, ŻE SĄ DZIEDZINY, NA KTÓRE KOŚCIÓŁ POWINIEN MIEĆ MNIejszy WPŁYW

Tabela 5

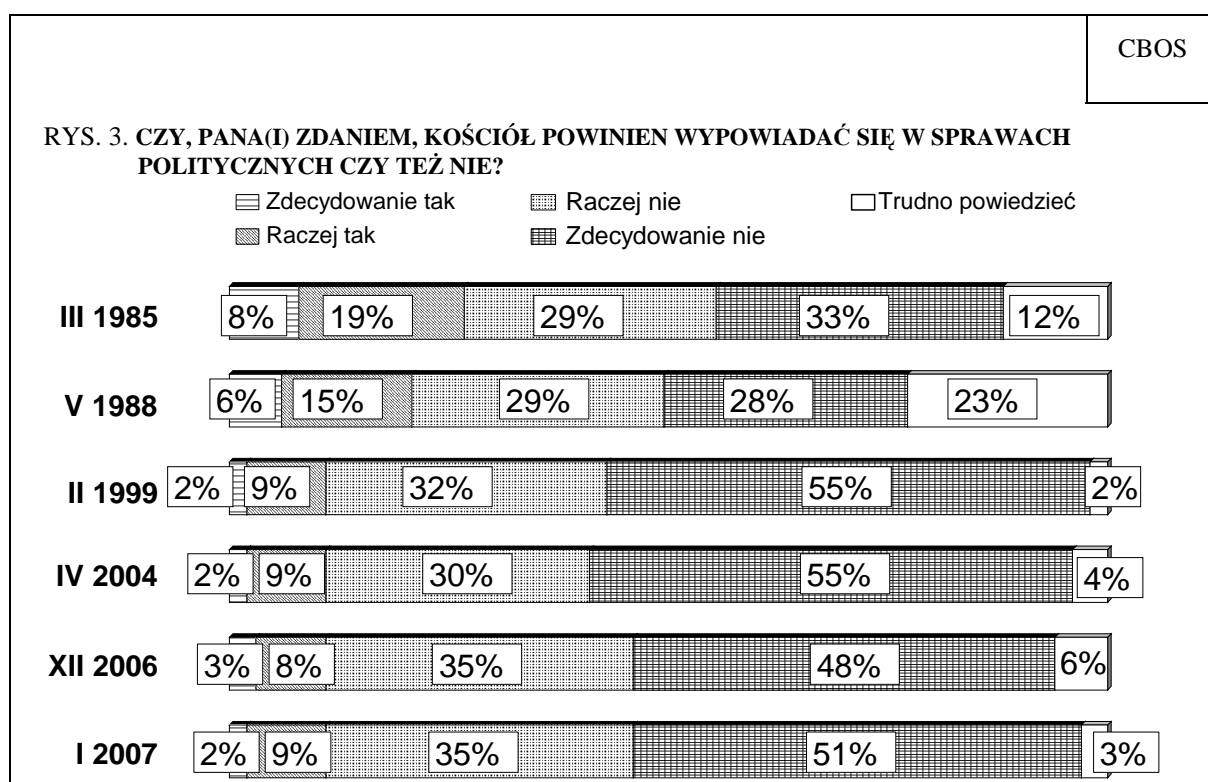
Dziedziny, na które – zdaniem respondentów – Kościół powinien mieć mniejszy wpływ niż dotychczas	Odsetki respondentów wymieniających dane dziedziny (według terminów badań)	
	II 1999 (N=631)	XII 2006 (N=462)
Polityka państwa, działalność rządu i partii politycznych	91	89
Planowanie rodziny, aborcja	7	6
Gospodarka i polityka gospodarcza	7	5
Oświata, szkolnictwo, programy nauczania i wychowanie w szkołach i przedszkolach	10	4
Życie rodzinne i osobiste	3	2

Respondenci mogli wymienić kilka dziedzin, dlatego odsetki nie sumują się do stu

POSTULOWANY MODEL OBECNOŚCI KOŚCIOŁA W ŻYCIU PUBLICZNYM

Biorąc pod uwagę przedstawione dotychczas dane, można by sądzić, że Polacy widzą obecnie dla religii i Kościoła miejsce wyłącznie w sferze prywatnej, nie zaś publicznej. Nie do końca jest to prawda. Nie ulega jednak wątpliwości, że nieakceptowana jest wszelka bezpośrednia ingerencja Kościoła w życie polityczne. Ogromna większość Polaków (86%) jest przeciwna temu, aby Kościół wypowiadał się w kwestiach politycznych. Przekonanie to, choć powszechne, jest obecnie wyrażane w sposób nieco mniej kategoryczny niż kilka lat temu (na co wskazuje spadek odsetka odpowiedzi *zdecydowanie nie* i wzrost odsetka odpowiedzi *raczej nie*). Zaangażowanie Kościoła w dyskusje polityczne akceptuje 11% badanych.

Warto zwrócić uwagę, że sprzeciw wobec politycznej aktywności Kościoła nie jest zjawiskiem jakościowo nowym, charakterystycznym dla obecnego systemu. Także w okresie PRL-u przeważała opinia, że Kościół nie powinien wypowiadać się w sprawach politycznych.

O sprzeciwie wobec angażowania się Kościoła w politykę oraz wpływania przez niego na działania podejmowane przez władze państwowe świadczą inne zebrane opinie. Powszechnie akceptowana jest zasada rozdziału Kościoła od państwa. Podobnie powszechnie uznawane jest, że normy religijne nie powinny mieć sankcji prawa państwowego, a ich przestrzeganie powinno być sprawą sumienia. Zdecydowana większość Polaków zgadza się

także ze stwierdzeniem, że Kościół nie powinien angażować się w sprawy państwowe, oraz podziela opinię, że polityka i życie społeczne powinny być niezależne od religii.

Tabela 6

Czy zgadza się Pan(i) z następującymi stwierdzeniami?	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	Czasem tak, czasem nie	Trudno powiedzieć
	w procentach					
Przestrzeganie przykazań i postępowanie zgodnie z zasadami religijnymi powinno być sprawą sumienia, a nie przepisów prawa	48	37	5	2	2	6
Należy przestrzegać zasady rozdziału państwa i Kościoła	46	39	7	2	1	5
Polityka i życie społeczne powinny być maksymalnie niezależne od religii	44	32	12	4	2	6
Staram się oddzielić swoje przekonania religijne od poglądów politycznych	40	40	7	2	2	9
Dziesięcioro przykazań powinno stanowić nie tylko podstawę moralności ludzkiej, ale i obowiązującego prawa	24	37	18	9	4	8
Polityka i życie społeczne powinny opierać się na wartościach religijnych	13	35	27	12	5	8
Wskazania mojej religii odgrywają ważną rolę w kształtowaniu moich decyzji i wyborów w sprawach politycznych i społecznych	12	32	28	15	5	8
Kościół powinien angażować się w sprawy państwowe	4	9	32	46	3	5

Mimo dezaprobaty bezpośredniego instytucjonalnego wpływu Kościoła na sprawy państwa i jego politykę, przeważająca część Polaków deklaruje przywiązanie do wartości religijnych jako fundamentu naszej kultury, na którym powinny być oparte przepisy prawa i zasady życia społecznego, w tym również polityka. Większość respondentów zgadza się ze stwierdzeniem, że dziesięcioro przykazań powinno stanowić nie tylko podstawę moralności ludzkiej, ale także obowiązującego prawa. Część z nich nie widzi zatem niekonsekwencji między tym poglądem a stwierdzeniem, że przykazania i inne zasady religii nie powinny stać się przepisami prawa. Niemal połowa badanych uważa, że polityka i życie społeczne powinny opierać się na wartościach religijnych. W efekcie choć zdecydowana większość ankietowanych deklaruje, że stara się oddzielać swoje przekonania religijne od poglądów

politycznych, dość dużo osób przyznaje, że mimo to wskazania religijne odgrywają ważną rolę w kształtowaniu ich decyzji i wyborów politycznych.

Rekonstruując sposób myślenia o roli Kościoła i religii w życiu publicznym można przyjąć, że choć Kościół nie powinien wywierać bezpośredniego instytucjonalnego wpływu na sprawy państwa i jego politykę, może, a nawet powinien oddziaływać na sferę publiczną pośrednio, poprzez swoich członków, którzy realizują w niej zasady i wartości zgodne z jego nauką.

NAUKA KOŚCIOŁA W PROGRAMACH I DZIAŁANIACH PARTII POLITYCZNYCH

Mimo że Kościół katolicki jako instytucja publiczna z reguły unika angażowania się w politykę i nie wspiera bezpośrednio żadnego z istniejących ugrupowań politycznych, część partii zabiega o poparcie środowisk kościelnych lub też podkreśla zbieżność swoich działań i programów z nauczaniem Kościoła. Ugrupowaniem najczęściej odbieranym jako to, które kieruje się nauką Kościoła, jest LPR. Tylko niewiele mniej osób zalicza PiS do partii realizujących zalecenia Kościoła. Opinie o Samoobronie i PSL są podzielone, jednak nieco więcej osób sądzi, iż kierują się one w swoim programie i działaniach nauczaniem Kościoła, niż że tego nie robią. Partią nieuwzględniającą nauk Kościoła jest – w odczuciu społecznym – głównie SLD. Co ciekawe, niemal połowa badanych postrzega PO jako ugrupowanie dystansujące się wobec zaleceń Kościoła.

Tabela 7

Która z partii politycznych, będących obecnie w Sejmie, w swoim programie i działaniach kieruje się nauką Kościoła. Czy [...] kieruje się nauką Kościoła czy też nie?	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
LPR	30	33	12	3	22
PiS	26	34	13	3	24
Samoobrona	9	31	22	6	32
PSL	7	30	27	5	31
PO	4	19	37	9	31
SLD	2	7	33	31	27

Kościół katolicki należy do instytucji publicznych cieszących się największym autorytetem społecznym. Jest on postrzegany jako instytucja wpływowa, w dużym stopniu oddziałująca na to, co się dzieje w kraju. Mimo znacznego zaufania społecznego wpływ Kościoła na sprawy kraju, w tym przede wszystkim na politykę państwa, dla dużej części Polaków wciąż pozostaje nadmierny. Powszechna jest zgoda co do tego, że Kościół nie powinien angażować swojego autorytetu w spory polityczne i bezpośrednio wpływać na decyzje rządzących. Duża część społeczeństwa widzi natomiast potrzebę oddziaływania Kościoła w sferze metapolityki, przez przypominanie o zasadach i wartościach, na których powinno być oparte życie społeczne, w tym także polityka i prawo państwowe, oraz przez realizowanie swojej misji wychowawczej.

Opracowała

Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Kościoła rzymskokatolickiego?

(%)

STYCZEŃ 2007	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	29	12	921
Płeć				
Mężczyźni	56	31	13	444
Kobiety	62	27	10	477
Wiek				
18-24 lat	52	39	9	144
25-34	55	31	15	172
35-44	64	25	10	142
45-54	51	35	14	178
55-64	57	29	14	116
65 lat i więcej	75	16	9	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	22	12	352
Miasto do 20 tys.	65	30	5	120
20-100 tys.	59	28	13	187
101-500 tys.	51	38	11	160
501 tys.i więcej mieszk.	44	38	18	101
Wykształcenie				
Podstawowe	69	19	12	263
Zasadnicze zawodowe	59	28	13	247
Średnie	52	38	10	315
Wyższe	58	31	12	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	63	28	9	57
Prac.umysł.niż.szczebła	48	39	14	84
Pracownicy fiz.- umysł.	57	30	12	79
Robotnicy wykwalifikowani	52	37	11	82
Robotnicy niewykwalifik.	46	40	14	32
Rolnicy	60	23	17	49
Pracujący na własny rach.	67	29	4	34
Bierni zawodowo				
Renciści	56	27	17	81
Emeryci	72	18	10	202
Uczniowie i studenci	57	35	8	77
Bezrobotni	54	34	13	108
Gospodynie domowe i inni	56	31	13	37
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	57	36	7	126
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	63	24	13	54
sekt. pryw. poza rolnict.	50	35	14	191
prywatnym gosp. rolnym	61	21	18	53
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	58	29	12	96
301-500	54	37	9	138
501-900	61	27	12	204
901-1200	62	31	7	95
Powyżej 1200 zł	59	28	12	81
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	56	31	13	255
Średnie	63	26	12	398
Dobre	57	32	11	268
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	76	20	4	60
Raz w tygodniu	69	20	11	479
1-2 razy w miesiącu	58	30	12	104
Kilka razy w roku	39	47	14	181
W ogóle nie uczestniczy	37	46	17	97
Poglądy polityczne				
Lewica	44	46	10	137
Centrum	50	37	12	244
Prawica	74	20	6	283
Trudno powiedzieć	59	22	19	257

Tabela 2. Jaki jest, Pana(i) zdaniem, wpływ Kościoła na życie w kraju?

(%)

STYCZEŃ 2007	Duży	Ani duży, ani mały	Mały	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	62	29	6	3	922
Płeć					
Meżczyźni	65	28	5	2	444
Kobiety	60	30	7	4	478
Wiek					
18-24 lat	63	28	7	1	144
25-34	73	22	5	1	172
35-44	68	24	6	2	142
45-54	60	32	7	1	178
55-64	52	39	4	5	116
65 lat i więcej	55	33	7	5	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	57	32	7	4	352
Miasto do 20 tys.	60	31	5	3	120
20-100 tys.	69	25	6	0	187
101-500 tys.	65	28	4	3	161
501 tys.i więcej mieszk.	66	27	4	3	101
Wykształcenie					
Podstawowe	51	36	9	4	264
Zasadnicze zawodowe	59	35	4	2	247
Średnie	69	23	6	2	315
Wyższe	80	17	1	2	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	78	16	2	4	57
Prac.umysł.niż.szczebła	69	24	7	0	84
Pracownicy fiz.- umysł.	76	21	2	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	62	31	6	2	82
Robotnicy niewykwalifik.	59	27	11	4	32
Rolnicy	46	45	6	3	49
Pracujący na własny rach.	68	16	10	6	34
Bierni zawodowo					
Renciści	53	37	4	5	82
Emeryci	53	37	7	3	202
Uczniowie i studenci	60	33	6	1	77
Bezrobotni	69	22	7	2	108
Gospodynie domowe i inni	69	23	3	4	37
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	65	25	7	3	126
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	65	30	6	0	54
sekt. pryw. poza rolnict.	73	21	5	1	191
prywatnym gosp. rolnym	51	38	5	5	53
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	62	25	10	3	96
301-500	57	34	7	2	138
501-900	60	27	7	6	205
901-1200	63	32	2	2	95
Powyżej 1200 zł	80	16	4	0	81
Ocena własnych war. mater.					
Złe	57	31	7	4	255
Średnie	60	33	5	2	399
Dobre	70	22	6	2	268
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	66	27	3	3	60
Raz w tygodniu	56	35	6	3	479
1-2 razy w miesiącu	57	32	7	4	104
Kilka razy w roku	76	17	5	2	181
W ogóle nie uczestniczy	69	24	5	2	97
Poglądy polityczne					
Lewica	76	21	3	0	137
Centrum	63	30	5	2	244
Prawica	62	30	6	2	283
Trudno powiedzieć	54	33	8	6	258

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien mieć większy niż dotychczas czy mniejszy wpływ na życie w kraju?

(%)

STYCZEŃ 2007	Większy	Taki sam jak teraz	Mniejszy	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	36	50	4	922
Płeć					
Mężczyźni	10	35	53	2	444
Kobiety	11	37	46	6	478
Wiek					
18-24 lat	16	36	47	1	144
25-34	4	29	66	1	172
35-44	6	37	54	3	142
45-54	8	31	58	3	178
55-64	10	41	40	9	116
65 lat i więcej	18	45	28	9	170
Miejsce zamieszkania					
Wieś	15	40	40	5	352
Miasto do 20 tys.	14	37	45	5	120
20-100 tys.	8	33	57	3	187
101-500 tys.	4	34	59	3	161
501 tys. i więcej mieszk.	6	31	62	1	101
Wykształcenie					
Podstawowe	18	41	33	8	264
Zasadnicze zawodowe	10	36	51	3	247
Średnie	6	32	60	2	315
Wyższe	6	34	56	4	97
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	3	39	54	4	57
Prac.umysł.niż.szczebła	5	27	68	0	84
Pracownicy fiz.- umysł.	6	30	62	2	79
Robotnicy wykwalifikowani	3	29	69	0	82
Robotnicy niewykwalifik.	10	28	59	2	32
Rolnicy	17	42	33	7	49
Pracujący na własny rach.	5	35	61	0	34
Bierni zawodowo					
Renciści	13	36	39	12	82
Emeryci	16	47	31	6	202
Uczniowie i studenci	14	41	45	0	77
Bezrobotni	10	30	57	3	108
Gospodynie domowe i inni	13	31	49	7	37
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	4	36	59	0	126
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	6	25	69	0	54
sekt. pryw. poza rolnict.	6	29	64	1	191
prywatnym gosp. rolnym	15	48	30	7	53
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	14	33	47	6	96
301-500	11	38	49	2	138
501-900	11	34	50	5	205
901-1200	9	39	50	2	95
Powyżej 1200 zł	9	36	55	1	81
Ocena własnych war. mater.					
Złe	12	37	46	6	255
Średnie	11	36	50	4	399
Dobre	8	36	53	3	268
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	45	27	3	60
Raz w tygodniu	11	44	40	5	479
1-2 razy w miesiącu	7	37	53	3	104
Kilka razy w roku	6	22	70	2	181
W ogóle nie uczestniczy	9	17	70	3	97
Poglądy polityczne					
Lewica	7	19	73	1	137
Centrum	7	36	55	2	244
Prawica	12	46	39	3	283
Trudno powiedzieć	13	34	44	9	258

Tabela 4. Czy są jakieś dziedziny życia kraju, na które, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien mieć większy wpływ niż obecnie?

(%)

GRUDZIEŃ 2006	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	22	78	1013
Płeć			
Mężczyźni	23	76	441
Kobiety	20	79	486
Wiek			
18-24 lat	17	83	144
25-34	13	87	168
35-44	22	77	157
45-54	24	76	171
55-64	28	72	136
65 lat i więcej	26	71	151
Miejsce zamieszkania			
Wieś	21	78	336
Miasto do 20 tys.	17	83	125
20-100 tys.	22	77	190
101-500 tys.	24	75	173
501 tys.i więcej mieszk.	24	76	102
Wykształcenie			
Podstawowe	20	79	273
Zasadnicze zawodowe	18	81	235
Średnie	25	75	323
Wyższe	23	77	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	31	69	54
Prac.umysł.niż.szczebla	19	81	75
Pracownicy fiz.- umysł.	21	79	73
Robotnicy wykwalifikowani	14	85	91
Robotnicy niewykwalifik.	24	76	55
Rolnicy	24	76	42
Pracujący na własny rach.	36	64	29
Bierni zawodowo			
Renciści	29	71	76
Emeryci	23	75	201
Uczniowie i studenci	19	81	82
Bezrobotni	17	83	114
Gospodynie domowe i inni	11	86	36
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	26	74	126
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	17	83	70
sekt. pryw. poza rolnict.	22	77	184
prywatnym gosp. rolnym	24	76	46
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	18	82	87
301-500	20	79	132
501-900	28	70	212
901-1200	27	72	98
Powyżej 1200 zł	18	82	85
Ocena własnych war. mater.			
Złe	20	79	227
Średnie	24	75	393
Dobre	19	80	306
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	36	63	94
Raz w tygodniu	21	79	457
1-2 razy w miesiącu	22	77	172
Kilka razy w roku	18	82	202
W ogóle nie uczestniczy	16	81	88
Poglądy polityczne			
Lewica	22	78	148
Centrum	18	81	234
Prawica	29	70	269
Trudno powiedzieć	16	83	273

Tabela 5. Czy są jakieś dziedziny życia kraju, na które, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien mieć mniejszy wpływ niż obecnie?

(%)

GRUDZIEŃ 2006	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	46	54	1010
Płeć			
Mężczyźni	47	52	438
Kobiety	46	52	486
Wiek			
18-24 lat	48	51	144
25-34	49	51	168
35-44	50	49	156
45-54	50	49	170
55-64	53	47	135
65 lat i więcej	30	67	152
Miejsce zamieszkania			
Wieś	36	62	335
Miasto do 20 tys.	48	52	124
20-100 tys.	45	53	190
101-500 tys.	58	41	173
501 tys. i więcej mieszk.	63	37	102
Wykształcenie			
Podstawowe	33	65	272
Zasadnicze zawodowe	43	56	235
Średnie	60	40	321
Wyższe	49	50	96
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	54	45	54
Prac.umysł.niż.szczebla	54	46	75
Pracownicy fiz.- umysł.	63	37	73
Robotnicy wykwalifikowani	42	56	91
Robotnicy niewykwalifik.	47	51	55
Rolnicy	39	61	42
Pracujący na własny rach.	69	31	29
Bierni zawodowo			
Renciści	28	72	76
Emeryci	37	61	199
Uczniowie i studenci	43	57	82
Bezrobotni	61	39	112
Gospodynie domowe i inni	44	53	36
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	51	48	126
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	58	41	70
sekt. pryw. poza rolnict.	55	44	184
prywatnym gosp. rolnym	36	64	46
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	45	55	86
301-500	47	51	132
501-900	51	47	210
901-1200	48	50	98
Powyżej 1200 zł	59	40	85
Ocena własnych war. mater.			
Złe	45	54	226
Średnie	50	48	393
Dobre	43	56	304
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	31	69	94
Raz w tygodniu	37	62	456
1-2 razy w miesiącu	48	51	173
Kilka razy w roku	63	37	199
W ogóle nie uczestniczy	64	34	88
Poglądy polityczne			
Lewica	59	41	148
Centrum	52	47	234
Prawica	48	51	268
Trudno powiedzieć	34	65	272

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, Kościół powinien wypowiadać się w sprawach politycznych czy też nie?

(%)

STYCZEŃ 2007	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	11	86	922
Płeć			
Mężczyźni	9	89	444
Kobiety	13	82	478
Wiek			
18-24 lat	10	88	144
25-34	11	89	172
35-44	12	86	142
45-54	12	86	178
55-64	10	85	116
65 lat i więcej	11	81	170
Miejsce zamieszkania			
Wieś	11	85	352
Miasto do 20 tys.	13	84	120
20-100 tys.	13	84	187
101-500 tys.	11	88	161
501 tys.i więcej mieszk.	9	90	101
Wykształcenie			
Podstawowe	10	83	264
Zasadnicze zawodowe	11	88	247
Średnie	10	87	315
Wyższe	17	81	97
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	22	76	57
Prac.umysł.niż.szczebła	11	86	84
Pracownicy fiz.- umysł.	8	90	79
Robotnicy wykwalifikowani	5	95	82
Robotnicy niewykwalifik.	7	93	32
Rolnicy	14	83	49
Pracujący na własny rach.	22	76	34
Bierni zawodowo			
Renciści	6	89	82
Emeryci	11	83	202
Uczniowie i studenci	15	84	77
Bezrobotni	9	89	108
Gospodynie domowe i inni	14	78	37
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	14	85	126
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	6	93	54
sekt. pryw. poza rolnict.	11	88	191
prywatnym gosp. rolnym	18	79	53
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	7	90	96
301-500	10	87	138
501-900	10	86	205
901-1200	6	91	95
Powyżej 1200 zł	21	79	81
Ocena własnych war. mater.			
Złe	10	86	255
Średnie	10	86	399
Dobre	13	85	268
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	28	61	60
Raz w tygodniu	13	84	479
1-2 razy w miesiącu	8	90	104
Kilka razy w roku	7	91	181
W ogóle nie uczestniczy	2	95	97
Poglądy polityczne			
Lewica	5	95	137
Centrum	11	88	244
Prawica	19	80	283
Trudno powiedzieć	7	85	258